

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2023. július 12.
(OR. en)

11799/23

ECOFIN 771
RELEX 886
NIS 21
MED 20
COEST 439

FEDŐLAP

Küldi:	az Európai Bizottság főtitkára részéről Martine DEPREZ igazgató
Az átvétel dátuma:	2023. július 11.
Címzett:	Thérèse BLANCHET, az Európai Unió Tanácsának főtitkára
Biz. dok. sz.:	COM(2023) 409 final
Tárgy:	A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK a harmadik országoknak 2022-ben nyújtott makroszintű pénzügyi támogatás végrehajtásáról

---

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a COM(2023) 409 final számú dokumentumot.

Melléklet: COM(2023) 409 final

Brüsszel, 2023.7.11.
COM(2023) 409 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

**a harmadik országoknak 2022-ben nyújtott makroszintű pénzügyi támogatás
végrehajtásáról**

{SWD(2023) 244 final}

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETÉS.....	2
2. MAKROGAZDASÁGI FEJLEMÉNYEK A PARTNERORSZÁGOKBAN	3
2.1. Keleti partnerség	4
2.2. Déli szomszédság	5
2.3. Nyugat-Balkán	6
3. MAKROSZINTŰ PÉNZÜGYI TÁMOGATÁSI MŰVELETEK 2022-BEN.....	7
3.1. Keleti partnerség	8
• Moldova: új MFA-művelet.....	8
• Ukrajna: sürgősségi MFA.....	9
• Ukrajna: rendkívüli MFA	10
• Ukrajna: MFA+	11
3.2. Déli szomszédság	12
• Jordánia: MFA III	12
• Tunézia: Covid19 MFA	13
3.3. Nyugat-Balkán	13
• Bosznia-Hercegovina: MFA-Covid19.....	13
4. AZ MFA-FORRÁSOK MEGFELELŐ FELHASZNÁLÁSÁNAK BIZTOSÍTÁSA: MŰKÖDÉSI ÉRTÉKELÉSEK, ÉRTÉKELÉSEK ÉS ELLENŐRZÉSEK	14
4.1. Működési értékelések.....	14
4.2. Értékelések	14
5. AZ MFA-ESZKÖZHÖZ KAPCSOLÓDÓ ÁLTALÁNOS FEJLEMÉNYEK.....	16
5.1. Az MFA-eszköz működése	16
5.2. Makroszintű pénzügyi támogatás a 2021–2027-es többéves pénzügyi keretben	17
6. ELŐRETEKINTÉS – AZ MFA-MŰVELETEK ÉS A KÖLTSÉGVETÉSI HELYZET 2023-BAN	18

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

a harmadik országoknak 2022-ben nyújtott makroszintű pénzügyi támogatás végrehajtásáról¹

1. BEVEZETÉS

A makroszintű pénzügyi támogatás (MFA) olyan uniós pénzügyi eszköz², amelynek keretében az Unió pénzügyi támogatást nyújt a fizetésimérleg-válság által sújtott partnerországoknak. 1990-es létrehozása óta az MFA segíti a makrogazdasági és pénzügyi stabilitás javítását az EU szomszédságában vagy az EU-hoz földrajzilag közel lévő országokban, miközben ösztönzi a strukturális reformokat. Általában feltétele a Nemzetközi Valutaalappal (IMF) megkötött nem elővigyázatossági jellegű hitelmegállapodás, és annak kiegészítésére szolgál, ez alól az előfeltétel alól azonban az Oroszország általi 2022. februári teljes körű inváziót követően Ukrajnának nyújtott rendkívüli támogatás kialakítása során kivételt tettek. Mivel az MFA hozzájárul a partnerországra a fizetésimérleg-problémák kezelése miatt nehezedő nyomás bizonyos mértékű enyhítéséhez, lehetővé teszi, hogy a partnerország növelje költségvetési mozgásterét, javítsa államadosságának fenntarthatóságát, és a szükséges reformok ösztönzésére összpontosítson. A makrogazdasági korrekciós pálya egyenetlenségeinek csökkentésén keresztül az MFA-műveletek pozitív társadalmi hatással járhatnak, több időt és teret hagyva az ország számára a válság kiváltó okainak kezelésére.

A makroszintű pénzügyi támogatás nyújtása leggyakrabban kölcsön formájában történik, amelyhez a Bizottság a tőkepiacokról hitelt vesz fel, majd azt ugyanolyan feltételek mellett továbbkölcsönzi a kedvezményezett országnak, bizonyos esetekben pedig az uniós költségvetés útján finanszírozott, vissza nem térítendő támogatás formáját ölti. Más esetekben előfordulhat a kölcsönök és a támogatások kombinálása.

Az MFA-t részletekben bocsátják rendelkezésre, és csak akkor, ha a strukturális reformmal kapcsolatos – az országgal egyeztetett – kritériumok mind teljesülnek. Ez alátámasztja a mögöttes válság kiváltó okainak kezelését, az államháztartási rendszerek megerősítését, valamint a fenntartható és inkluzív növekedés és munkahelyteremtés támogatását célzó, erőteljes kiigazító és reformintézkedések végrehajtását. A makroszintű pénzügyi támogatás nyújtásának előfeltétele továbbá, hogy a kedvezményezett ország ragaszkodjon a hatékony demokratikus mechanizmusokhoz, amelyek magukban foglalják a többpárti parlamentáris rendszert és a jogállamiság elismerését, valamint azt, hogy az ország tiszteletben tartsa az emberi jogokat. A makroszintű pénzügyi támogatás ilyen módon kiegészíti az Unió által nyújtott szokásos együttműködési támogatást, és hozzájárul a stabilitás megőrzésére, valamint a jólét és az

---

¹ Ez a jelentés a 2023. áprilisi rendelkezésre álló információkon alapul.

² A fejlődő országok közé nem tartozó, nem uniós országoknak nyújtandó makroszintű pénzügyi támogatás jogalapja az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 212. cikke. Ha a nem uniós ország sürgős pénzügyi támogatást igényel, az EUMSZ 213. cikke alkalmazható jogalként.

alapvető uniós értékek előmozdítására irányuló átfogó célkitűzéshez a határain túl. Az MFA széles körben elismert, hatékony válságkezelő eszköz, amely lehetővé teszi az EU számára a látható és rugalmas – szakpolitikai multiplikátorhatást eredményező – beavatkozást³. Ezt támasztják alá a befejezett MFA-műveletek független értékeléseinek megállapításai⁴, valamint az elmúlt évtized műveleteinek közelmúltbeli metaértékelése is⁵.

Oroszország Ukrajna elleni indokolatlan agressziós háborújának kezdetét követően 2022 kivételes évnek bizonyult az MFA számára, mivel azáltal, hogy lehetővé tette az EU számára, hogy rendkívüli körülmények között jelentős összegű rövid távú pénzügyi támogatást nyújtson Ukrajnának, miközben az EU szomszédságában található, a háború gazdasági következményei által súlyosan érintett más országokat is támogatott, egyértelműen bizonyította, hogy továbbra is releváns és rugalmas. Ezért ezek a műveletek és költségvetési vonzataik az éves jelentésben szereplő kulcsfontosságú kérdések közé tartoznak.

A 2022. évi jelentés az MFA-műveletekre vonatkozó különböző európai parlamenti és tanácsi határozatokban a Bizottságra vonatkozóan meghatározott tájékoztatási kötelezettséggel összhangban készült⁶. A jelentéshez bizottsági szolgálati munkadokumentum kapcsolódik, amely részletesebb elemzést tartalmaz az egyes MFA-műveletek makrogazdasági háttéréről és végrehajtásáról.

2. MAKROGAZDASÁGI FEJLEMÉNYEK A PARTNERORSZÁGOKBAN

2022-ben Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborúja közvetlenül és közvetve befolyásolta az EU szomszédságában és a bővítési országokban zajló gazdasági fejleményeket. Míg az ebből eredő tovagyrúzó hatások a keleti partnerség országait érintették a legközvetlenebbül, a következmények az EU déli szomszédságában és a Nyugat-Balkánon is érezhetőek voltak.

A keleti partnerség országaiban az Ukrajna elleni orosz agressziós háború leértékelődéshez, valamint az élelmiszer- és energiaárakra nehezedő erőteljes nyomáshoz vezetett. Ez a fogyasztói és vállalkozói bizalmat is súlyosan érintette, és a régióban zajló jelentős migrációs hullám egyes országokban fokozta az inflációs nyomást. Legkedvezőtlenebbül a Moldovai Köztársaságot érintette, ahol (az ukrajnai szintet meghaladó mértékben) megugrott az infláció, miközben a fogyasztói és vállalkozói bizalom erőteljesen visszaesett. Ezzel szemben Örményország és Grúzia számára előnyös volt az orosz állampolgárok jelentős áramlása és a kapcsolódó pénzügyi transzferek, valamint a közlekedési útvonalak megváltozása a háború miatt.

A déli szomszédságban az összességében alacsony külkereskedelmi kitétség ellenére a nyomás magasabb élelmiszerárak, csökkenő élelmezésbiztonság (néhány ország

---

³ Az MFA emellett kiegészíti az Unió szomszédságra és a Nyugat-Balkánra irányuló egyéb külső tevékenységeit és eszközeit, ideértve a költségvetés-támogatást is, amelyre 2022-ben összesen 1 384 millió EUR vissza nem térítendő támogatást nyújtottak a régióknak. A legfrissebb költségvetés-támogatási jelentés megtalálható a következő címen: https://international-partnerships.ec.europa.eu/system/files/2022-10/budget-support-trends-and-results-2022_en.pdf

⁴ Minden értékelés elérhető a Bizottság weboldalán: https://ec.europa.eu/info/evaluation-reports-economic-and-financial-affairs-policies-and-spending-activities_en

⁵ COM(2023) 0016 final, bizottsági szolgálati munkadokumentum. A harmadik országoknak nyújtott makroszintű pénzügyi támogatás értékelése (a 2010 és 2020 között végrehajtott műveletek metaértékelése).

⁶ (EU) 2022/313 határozat, (EU) 2022/1201 határozat, (EU) 2022/1628 határozat, (EU) 2022/2463 határozat, (EU) 2022/563 határozat, (EU) 2020/701 határozat, (EU) 2020/33 határozat.

nagymértékben támaszkodik Oroszországra és Ukrajnára a búzaimport tekintetében, amely kulcsfontosságú és erőteljesen támogatott alapvető élelmiszer) és emelkedő (bár gyakran erősen támogatott) energiaárak formájában nyilvánult meg. Mindazonáltal 2022-ben Libanon kivételével a déli szomszédság valamennyi országában folytatódott a gazdaság bővülése.

A Nyugat-Balkánon az energia, az élelmiszer és a szállítás árának tartós emelkedése tovább gyorsította az inflációt, csökkentve a háztartások rendelkezésre álló reáljövedelmét és a magánfogyasztást. A nemzetközi ellátási láncok zavarai és a főbb kereskedelmi partnerek, köztük az EU alacsonyabb növekedési kilátásaiból eredő kisebb kereslet tovább rontotta mindhárom régió gazdasági kilátásait, beleértve az exportot és a közvetlen külföldi befektetéseket is, tovább súlyosbítva a meglévő külső egyensúlyhiányt.

Ez a szakasz az uniós szomszédságpolitikában részt vevő országok és a Nyugat-Balkán előtt álló regionális kihívásokat vizsgálja, gazdasági teljesítményüket pedig a kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentum országoként bővebben is értékeli.

2.1. Keleti partnerség

2022-ben a gazdasági fejleményeket valamennyi keleti partnerországban Oroszország Ukrajna elleni háborúja alakította, miközben a világjárvány hatásai fokozatosan enyhültek. Ugyanakkor ezen országok gazdaságának alakulásában jelentős eltérések mutatkoztak. Egyrészt a gazdasági teljesítmény drasztikusan romlott (Ukrajnában mintegy 30 %-kal) vagy jelentősen csökkent (Belaruszban 4,7 %-kal, Moldovában pedig 5,9 %-kal esett vissza a GDP). Ezeket az országokat a háború vagy közvetlenül érintette (Ukrajna Oroszország brutális agressziós háborújától és annak pusztító humanitárius, társadalmi és gazdasági következményeitől szenved, többek között a fizikai tőke jelentős elvesztése és az infrastruktúra megsemmisülése, valamint a jelentős számú nemzetközi és belső menekült miatt), vagy átgyűrűző hatások révén, amelyek megrendítették a fogyasztói és a befektetői bizalmat. Másrészt a gazdasági tevékenység a három kaukázusi országban figyelemre méltó csúcsot ért el. A 12,6 %-os, illetve 10,1 %-os GDP-növekedést regisztráló Örményország és Grúzia esetében ez az orosz állampolgárok és vállalkozások orosz agressziós háború kitörését követő beáramlását, valamint a pénzügyi transferek ezzel egyidejű megugrását tükrözte. Azerbajdzsán (4,6 %-os GDP-növekedés) számára előnyös volt az Oroszországból érkező nagyobb tőkeáramlás, a magasabb energiaárak kereskedelmi cserearányokra gyakorolt pozitív hatása, valamint a világjárványt követő, folyamatban lévő fellendülés.

A magas infláció, amely sok esetben évtizedek óta nem látott méreteket öltött, 2022-ben is a keleti partnerség közös jellemzője maradt. A fogyasztói árak növekedése az év közepén érte el csúcspontját (mindegyik országban két számjegyű értéket) az Ukrajna elleni orosz agressziós háborúhoz kapcsolódó ársokk (nevezetesen az élelmiszerek és az energia tekintetében), valamint a helyi valuták közvetlenül a konfliktust követő gyengülése következtében. Egyes országokban a régióban zajló jelentős migrációs hullám is fokozta az inflációs nyomást. Az infláció visszafogása érdekében a központi bankok 2022-ben folytatták a monetáris szigorításra irányuló erőfeszítéseiket, még akkor is, ha a globális nyersanyagárak és a helyi valuták stabilizációját követően az év közepétől jelentősen enyhült a kamatemelés üteme.

A robusztus gazdasági tevékenység előnyeit élvező három kaukázusi ország 2022-ben erőteljes költségvetési eredményekről számolt be, mivel a költségvetési hiány a célérték alatt maradt, miközben a GDP-arányos államadósság jelentősen csökkent. Ezzel szemben a kiadások meredek növekedése – különösen a védelmi kiadások terén – és a háború

sújtotta belföldi gazdaság bevételeinek összeomlása közepette Ukrajna hatalmas költségvetési hiányt könyvelt el, amelyet főként nemzetközi partnerek, elsősorban az EU, finanszíroztak. A külső oldalon is eltérő tendenciák mutatkoztak. A három kaukázusi országban a kereskedelem erőteljes növekedést mutatott, ami részben a közlekedési útvonalak háború okozta változásaival, valamint Azerbajdzsán esetében a globális energiaárak megugrásával függött össze. Ezzel szemben Ukrajnában a tőkeállomány Oroszország általi lerombolása és a kulcsfontosságú kereskedelmi útvonalak, különösen a Fekete-tenger Oroszország általi blokádja miatt összeomlott a kereskedelem. A Belarusszal szembeni átfogó nyugati szankciók hozzájárultak az ország kereskedelmének visszaeséséhez. Pozitív fejlemény, hogy a keleti szomszédság országaiba történő hazautalások meglepően ellenállóak maradtak a háborúval szemben, és hozzájárultak a folyó fizetési mérleg hiányának csökkentéséhez, és ezáltal – a hivatalos finanszírozással együtt – támogatták a nemzetközi tartalékok folyamatban lévő felhalmozódását a régió legtöbb országában.

A rövid távú kilátások szerint a térség gazdaságát valószínűleg továbbra is Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborúja fogja alakítani. Egy másik kulcsfontosságú tényező a globális külső kereslet potenciális gyengülése a legfőbb központi bankok folyamatos monetáris szigorítása miatt. Ezt részben ellensúlyozhatják a keleti szomszédság országainak némileg lazább fiskális és monetáris politikái, mivel az infláció fokozatosan csökkenni kezdett.

2.2. Déli szomszédság

Annak ellenére, hogy az Ukrajna elleni orosz agressziós háború következtében nőtték a nyersanyagárak és az infláció, ami a finanszírozási feltételek szigorításával járt, 2022-ben Libanon kivételével a déli szomszédság valamennyi országában továbbra is gazdasági bővülés volt tapasztalható. A világválság gazdasági hatásainak fokozatos enyhülése ellenére a gazdasági növekedés lelassult és a háború előtti várakozások alatt maradt, különösen a háború kitörését követő negyedévben. Az előzetes adatok arra utalnak, hogy a reál-GDP növekedése 2022 első felében Marokkóban 2,0 %-os, míg Izraelben 7,7 %-os volt.

A gazdasági növekedést a szolgáltatási ágazat – különösen a turizmus, a vendéglátás, az éttermi, valamint az áru fuvarozási és személyszállítási szolgáltatások – folytatódó fellendülése vezérelte. Az energiaexportőr országok gazdaságának bővülése mindenképp az Oroszország Ukrajna elleni háborúját és az Oroszországgal szembeni (nyugati) szankciókat követő erőteljes kereslettel és a magas nemzetközi energiaárakkal magyarázható. A munkanélküliség a gazdasági tevékenység élénkülése miatt a legtöbb országban a világválság előtti szintre csökkent. A fogyasztóiár-infláció mindegyik országban felgyorsult a nemzetközi energia- és élelmiszerárak növekedésének hatására. Az infláció növekedésére reagálva a központi bankok a kamatlábak emelésével szigorították a monetáris irányvonalat, különösen 2022 második negyedévében, azután, hogy 2021-ben és 2022 elején fenntartották alkalmazkodó politikai irányvonalukat.

A költségvetési egyenlegeknek a 2020-as világválság során bekövetkezett erőteljes romlását követően a költségvetési hiány minden országban csökkent. A bevételek – különösen az adóbevételek – a gazdasági tevékenység élénkülése és az emelkedő infláció nyomán nőttek, míg a kiadások – különösen a szociális és az egészségügyi ágazatban – általában csökkentek a 2020. évi csúcspontjukhoz képest. Ezt részben ellensúlyozta az Oroszország Ukrajna elleni háborújának következményeiből eredő, költségvetési kiadásokra nehezedő nyomás, mivel a déli szomszédság országainak többsége támogatja a búzát és/vagy az üzemanyagot. Emellett a világválság alatti jelentős finanszírozási

igények következtében az államadósság rekordszinten maradt. A folyó fizetési mérleg dinamikája jókora eltéréseket mutat a déli szomszédságban, tekintettel a gazdasági struktúrák és a kereskedelmi profilok közötti jelentős különbségekre. Az Ukrajna elleni orosz háborút követő globális nyersanyagár-emelkedések hatására megugró üzemanyag- és gázárak nyomást gyakoroltak valamennyi energiainportőr folyó fizetési mérlegére. Az idegenforgalmi ágazat és a hazautalások fellendülése a legtöbb országban enyhítő hatást gyakorolt. A régió emellett továbbra is részesült a nemzetközi intézményi hitelezők külső támogatásában.

Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborúja a déli szomszédság kilátásaira is hatással van, bár kisebb mértékben, mint a keleti partnerség országaiban. A következményei számottevő lefelé mutató kockázatot jelentenek a folyamatban lévő fellendülésre nézve, mivel a déli szomszédság országait továbbra is érintik különösen a magasabb élelmiszer-, energia- és egyéb nyersanyagárak, amelyek felhajtják az inflációt és negatív hatással vannak a belföldi fogyasztásra, miközben növelik az állami költségvetésekre nehezedő nyomást. Az ellátási láncok és a kereskedelmi forgalom zavarai már eddig is hatalmas nyomást gyakoroltak a piacokra, az államháztartásra, a termelőkre és a fogyasztókra szerte a régióban, különösen az Ukrajnából és Oroszországból származó gabonaexporttól függő országokra, például Egyiptomra, Jordániára, Libanonra, Líbiára, Marokkóra és Tunéziára.

2.3. Nyugat-Balkán

A Nyugat-Balkán gazdasági fellendülése 2022-ben jelentősen mérséklődött Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborújának következményei, az előidézett energiaválság és az azt követő magas infláció miatt. A gazdaságok Covid19-világjárvány utáni újbóli megnyitása és a turizmus fellendülése ellenére a kibocsátás növekedése 2022 harmadik negyedévében tovább lassult: a régió GDP-je az előző három hónapban mért 4,3 %-kal szemben 2,1 %-kal nőtt az előző évhez képest. A növekedés fő mozgatórugói továbbra is a magánfogyasztás és az export voltak a régióban, míg a beruházások vegyes teljesítményt mutattak, és néhány országban csökkenés volt tapasztalható az előző évhez képest. Egyes országokban csökkent az állami fogyasztás, ami részben a világjárványhoz kapcsolódó támogatási intézkedések fokozatos visszavonását tükrözi.

A Nyugat-Balkánon a munkahelyek száma 2022 harmadik negyedévében kismértékben esett vissza az előző évhez képest. Ennek ellenére a munkanélküliségi ráta csökkent vagy változatlan maradt, ami azt tükrözi, hogy egyes országokban csökkent a munkaerőpiaci részvétel. Az energia, az élelmiszer és a szállítás árának erőteljes emelkedése 2022-ben valamennyi nyugat-balkáni országban jelentősen felgyorsította a fogyasztóiár-inflációt, ami arra készítette a régió monetáris autonómiával rendelkező központi bankjait, hogy emeljék irányadó kamatlábaikat. Az élelmiszer- és energiaárak csökkenésének köszönhetően 2022 utolsó hónapjaiban az általános infláció valamelyest csökkent a legtöbb országban.

A folytatódó gazdasági fellendülés és a magas infláció segítette a költségvetési bevételek növekedését, és 2022 első 11 hónapjában tovább javult a költségvetési egyenleg a Nyugat-Balkánon. Ezzel párhuzamosan a GDP-arányos államadósság mindegyik országban csökkent 2021 végéhez képest, részben a nominális GDP növekedését tükrözve. 2021 szeptembere és 2022 szeptembere között a régió folyó fizetési mérlegének hiánya a GDP 6,8 %-át tette ki, ami 2020 harmadik negyedéve óta a második legmagasabb szint. Ez főként az áruforgalmi hiány energiámérleg által vezérelt növekedésének volt betudható, amely meghaladta a szolgáltatások exportjában tapasztalt erőteljes fellendülést és a hazautalások megnövekedett beáramlását.

Oroszország Ukrajna elleni folytatódó agressziós háborúja miatt a Nyugat-Balkán gazdasági kilátásait jelentős lefelé mutató kockázatok övezik, főként a magas infláció rendelkezésre álló reáljövedelemre és fogyasztásra gyakorolt hatása, valamint a szigorúbb pénzügyi feltételek miatt.

3. MAKROSZINTŰ PÉNZÜGYI TÁMOGATÁSI MŰVELETEK 2022-BEN

2022 tavaszán lezárult a Covid19-cel kapcsolatos makroszintű pénzügyi támogatási csomag⁷ keretében még folyamatban lévő két MFA-művelet. Míg Tunéziának 2022. május 25-én folyósították az utolsó részletet, a Bosznia-Hercegovinának szánt második részletet törölték, mivel a kilenc szakpolitikai feltételből hét nem teljesült.

A Covid19-cel kapcsolatos makroszintű pénzügyi támogatási csomag lezárásával 2022-ben az került a középpontba, hogy milyen módon lehet Ukrajnának új pénzügyi támogatást nyújtani, tekintettel Oroszország folyamatos agressziós háborújára (elismerve ugyanakkor a műveleteket övező rendkívüli bizonytalanságot, és figyelemmel arra, hogy nem teljesül az a szokásos előfeltétel, hogy az MFA-műveletet teljes körű IMF-hitelprogram támogassa). A háború kitörését követően az Európai Parlament és a Tanács 2022. február 28-án határozatot fogadott el arról, hogy legfeljebb 1,2 milliárd EUR összegű kölcsön formájában sürgősségi makroszintű pénzügyi támogatást nyújt Ukrajnának, engedélyezve ezzel a 2014 óta hatodik ukrajnai MFA-műveletet.

Ukrajna fokozott és akut finanszírozási igénye miatt az EU 2022 második felében két további rendkívüli MFA-műveletet fogadott el, ami 2022 decemberéig további 6 milliárd EUR folyósítását tette lehetővé az országnak. A két rendkívüli MFA-művelet esetében a tartalékfeltöltési rátát a Szomszédügyi, Fejlesztési és Nemzetközi Együttműködési Eszköztől (Globális Európa) szóló rendeletben (NDICI-rendelet) előírt 9 %-ról 70 %-ra növelték (legalább ideiglenesen, amellet, hogy a feltöltési ráta megfelelőségét félévente felül kell vizsgálni, tekintettel az ukrajnai gazdaság helyzetét és kilátásait övező bizonytalanságra, amíg a háború tart).

Kevesebb mint két hónappal azt követően, hogy az Európai Tanács október 20–21-i ülésén kérte az Ukrajnának 2023-ban nyújtandó támogatás strukturáltabb formájának kialakítását, december 17-én hatályba lépett az „MFA+” rendelet. Ez az új eszköz biztosítani fogja a kiszámíthatóbb, folyamatosabb, rendezettebb és időszerűbb finanszírozást, hogy Ukrajna fedezni tudja azonnali finanszírozási szükségleteinek jelentős részét, a kritikus infrastruktúra helyreállítását és a háború utáni újjáépítéshez nyújtott kezdeti támogatást, és célja, hogy segítse az országot az európai integráció felé vezető úton.

Továbbá, amint azt az „MFA+” elnevezés is tükrözi, ez az új eszköz bizonyos változtatásokat vezet be az MFA szokásos gyakorlataiban, igazodva egy háborúban álló országnak nyújtott támogatás rendkívüli körülményeihez, nevezetesen a nagyfokú bizonytalansághoz, a kockázatokhoz és a rugalmasság szükségességéhez. A változások közé tartozik a hitelek fokozott kedvezményezettségi szintje (hosszabb, akár 35 éves futamidő, tízéves tőketörlesztési moratóriummal és kamattámogatással), a strukturális szakpolitikai feltételrendszer rugalmassága (az utolsó kivételével valamennyi kifizetés esetében elegendő mindössze a megfelelő előrelépés a végrehajtás terén), a folyósítással járó IMF-programtól való függetlenítés fenntartása és a megerősített jelentéstételi követelmények. Ezeket az elemeket részletesebben az alábbi 3.1. szakasz és a kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentum ismerteti. Az e műveletet alátámasztó 20 célzott

---

⁷ Az (EU) 2020/701 határozat a 10 bővítési és szomszédáspolitikai partner számára a makroszintű pénzügyi támogatás keretében nyújtandó 3 milliárd EUR összegű kölcsönről.

szakpolitikai feltételt gondosan alakították ki, hogy a jelenlegi helyzetben biztosított legyen azok relevanciája és megvalósíthatósága. Ezek a makroszintű pénzügyi stabilitás négy területét fedik le: a strukturális reformokat és a jó kormányzást, a jogállamiságot és az energiaügyet.

2021 novemberében a moldovai gázválságot követően, amely súlyosan érintette a gazdaságot és fokozta annak finanszírozási szükségleteit, a hatóságok új makroszintű pénzügyi támogatás iránti kérelmet nyújtottak be. Válaszul az EU 150 millió EUR összegű új műveletről állapodott meg Moldova számára, amelyből 120 millió EUR kölcsön és 30 millió EUR vissza nem térítendő támogatás formájában valósul meg. A művelet alapját egy gazdasági reformprogram képezi, amely 15 intézkedést foglal magában a jogállamisággal és a korrupció elleni küzdelemmel, az államháztartási gazdálkodással és a pénzügyi ágazat irányításával, az üzleti környezet javításával és az energiaágazat reformjával kapcsolatban. Az első és a második részletet 2022 júliusában és 2023 márciusában sikeresen rendelkezésre bocsátották.

A moldovai gazdaságot különösen súlyosan érintette Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborúja, amely hozzájárult az ország magasabb, a jelenlegi energiaválság által tovább súlyosbított finanszírozási szükségleteihez. Ennek fényében a hatóságok további nemzetközi támogatást kértek. 2022. november 10-én Ursula von der Leyen elnök bejelentette a 250 millió EUR összegű újabb pénzügyi támogatási csomag nyújtását Moldovának, amelyet részben makroszintű pénzügyi támogatáson keresztül biztosítanak. A Bizottság 2023. január 24-én javaslatot fogadott el a folyamatban lévő makroszintű pénzügyi támogatás 145 millió EUR-val történő emeléséről, amely 100 millió EUR kedvezményes feltételek mellett nyújtott kölcsönt és 45 millió EUR vissza nem térítendő támogatást foglal magában.

A Covid19-világjárvány utáni helyreállításhoz és az Ukrajna elleni orosz agressziós háború miatt nyújtott pénzügyi támogatás mellett 2022-ben Jordánia számára egy harmadik rendszeres makroszintű pénzügyi támogatást is bevezettek. A 14 függőben lévő szakpolitikai reform egy kivétellel történő teljesítését követően – a jogellenes meggazdagodásról szóló törvény módosításához kapcsolódó feltétel alól az ország a makroszintű pénzügyi támogatásért felelős tagállami bizottsággal egyetértésben mentességet kapott – 2023. március 31-én rendelkezésre bocsátották a harmadik és egyben utolsó részletet.

Az MFA-műveletek végrehajtásának állapota 2022-ben (régióként):

3.1. Keleti partnerség

- **Moldova: új MFA-művelet**

2021 novemberében, az ország Oroszországtól való, továbbra is erős energiafüggőségét tükröző energiaválság kitörését követően, a világjárványt követő gazdasági fellendülés ellenére, Moldova hivatalosan új MFA-művelet iránti kérelmet nyújtott be. A finanszírozási igények alapos értékelését követően a Bizottság egy legfeljebb 150 millió EUR összegű támogatásra vonatkozó javaslatot dolgozott ki, amely 120 millió EUR összegű kölcsönökből és 30 millió EUR összegű vissza nem térítendő támogatásokból tevődik össze. A Moldovának nyújtott kiegészítő makroszintű pénzügyi támogatásra vonatkozó határozatot az Európai Parlament és a Tanács 2022. április 6-án fogadta el. A moldovai parlament általi ratifikálást követően a makroszintű pénzügyi támogatás 2022. július 18-án lépett hatályba. Az egyetértési megállapodásban meghatározott szakpolitikai feltételek teljesítését követően az első részletet

2022 júliusában, a második részletet pedig 2023 márciusában bocsátották rendelkezésre, mindkettőt 50 millió EUR összegű kölcsön és vissza nem térítendő támogatás formájában. A jelenlegi művelet keretében Moldovának még 50 millió EUR áll rendelkezésére, amely egy részletben folyósítandó. A Bizottság ezenfelül 2023. január 24-én javaslatot fogadott el a folyamatban lévő makroszintű pénzügyi támogatás 145 millió EUR-val történő emeléséről. A kiegészítő makroszintű pénzügyi támogatás a Bizottság által Moldovának arra tekintettel nyújtott nagyobb támogatási csomag részét képezi, hogy az ország a 2022/2023 őszi/téli súlyos energiaválság miatt romló külső pozícióval rendelkezik. A Tanács és a Parlament általi elfogadást követően a kiegészítő MFA-t várhatóan 2023 második felében két részletben folyósítják a megfelelő szakpolitikai intézkedések teljesülését követően.

A rendes MFA-művelet, valamint a javasolt emelés továbbra is a kibővített hiteleszköz/kibővített finanszírozási eszköz Moldovára vonatkozó, 2021 decemberében elfogadott és 2022 májusában megnövelt IMF-programja keretében elért pozitív eredményektől függ. A növelést követően az alap programja 815 millió USD-t tesz ki. 2023 januárjában az IMF sikeresen lezárta második felülvizsgálatát, és pozitívnak értékelte a program általános előrehaladását.

- **Ukrajna: sürgősségi MFA**

Oroszország agressziós háborújára válaszul az Európai Unió a helyszínen kialakult nehéz helyzettel összhangban és Ukrajna finanszírozási szükségleteit értékelve fokozatosan növelte az országnak nyújtott pénzügyi támogatást. Ez a fokozatos megközelítés azt eredményezte, hogy 2022-ben Ukrajna három olyan MFA-műveletben részesült, ahol a nagyfokú bizonytalanság és a rendkívüli körülmények új és kivételes elemeket tettek szükségessé, így fokozott rugalmasságot, de magasabb tartalékfeltöltést is, amelyről a későbbiekben és a kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentumban található részletesebb információk. Egy legfeljebb 1,2 milliárd EUR összegű sürgősségi MFA-műveletet két, legfeljebb 1 milliárd EUR, illetve 5 milliárd EUR összegű műveletből álló rendkívüli MFA-csomag követett.

Az Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborúját megelőző fokozódó geopolitikai feszültségekkel összefüggésben, valamint az Ukrajna által 2021. november 16-án benyújtott, 2,5 milliárd EUR összegű hosszabb távú MFA-műveletre irányuló hivatalos kérésre válaszul az Európai Bizottság 2022. február 1-jén javaslatot fogadott el az Ukrajinának nyújtandó, legfeljebb 1,2 milliárd EUR összegű, két egyenlő részletben folyósítandó kölcsönből álló, új sürgősségi makroszintű pénzügyi támogatásról. Az Európai Parlament és a Tanács 2022. február 28-án haladéktalanul elfogadta a határozatot, és így 2014 óta a hatodik MFA-műveletet engedélyezte Ukrajinában. A Bizottság és Ukrajna március 3-án írta alá a kapcsolódó egyetértési megállapodást, amelynek nyomán lehetővé vált a 600 millió EUR összegű első részlet igen gyors folyósítása két részösszegben, 2022. március 11-én és 18-án. Ezenkívül a háborús körülmények olyan *vis maior* eseménynek minősülnek, amely megakadályozta a makroszintű pénzügyi támogatás második részlete folyósításának előfeltételét képező strukturális politikai intézkedések eredményes végrehajtását annak ellenére, hogy a hatóságok lépéseket tettek ezek mindegyikének kezelésére. Ukrajna akut finanszírozási igényeire adott kivételes válaszként, és mivel az egyetértési megállapodásban elfogadott feltételrendszer *vis maior* miatt ebben a szakaszban nem teljesíthető, a Bizottság a makroszintű pénzügyi támogatásért felelős tagállami bizottsággal folytatott konzultációt követően úgy határozott, hogy májusban haladéktalanul folyósítja a 600 millió EUR összegű második részletet.

- **Ukrajna: rendkívüli MFA**

A finanszírozási helyzet 2022 nyarán egyre súlyosabbá vált: Ukrajnának egyre gyakrabban kellett pénzt nyomtatnia és tartalékokat lehívnia. Az Ukrajnának nyújtott rendkívüli uniós támogatás részeként a Bizottság 2022. július 1-jén új, 1 milliárd EUR összegű MFA-műveletet javasolt Ukrajna számára, egy rendkívül kedvezményes (a szokásos feltételekhez képest – lásd a későbbiekben) és hosszabb lejáratú kölcsön formájában. Ez a javaslat az első része volt az „Ukrajna megsegítése és újjáépítése” című, 2022. május 18-i bizottsági közleményben bejelentett és az Európai Tanács által 2022. június 23–24-én megerősített, Ukrajnának folyósítandó, legfeljebb 9 milliárd EUR összegű rendkívüli makroszintű pénzügyi támogatási csomagnak. A rendkívüli makroszintű pénzügyi támogatás célja az volt, hogy azonnali pénzügyi támogatást nyújtson sürgős finanszírozási igények esetén, és biztosítsa az ukrán állam legkritikusabb funkcióinak folyamatos működését. Az Európai Parlament és a Tanács 2022. július 12-én fogadta el a határozatot, felhasználva az összes rendelkezésre álló eljárási rugalmassági mechanizmust annak érdekében, hogy azt rekordsebességgel fogadhassák el. A Bizottság és Ukrajna július 19-én írta alá a kapcsolódó egyetértési megállapodást, amely lehetővé tette az MFA teljes összegének folyósítását két részösszegben 2022. augusztus elején.

A Bizottság 2022. szeptember 7-én a rendkívüli makroszintű pénzügyi támogatási csomag második részeként 5 milliárd EUR összegű, kölcsönök formájában megvalósuló új MFA-műveletre tett javaslatot. Az Európai Parlament és a Tanács haladéktalanul, 2022. szeptember 20-án elfogadta az MFA-határozatot, ismét kihasználva az összes rendelkezésre álló eljárási rugalmassági mechanizmust a folyamat felgyorsítása érdekében. Az egyetértési megállapodás október 4-i hatálybalépését követően október 18-án folyósították Ukrajnának az első, 2 milliárd EUR összegű részletet. Ezt követően a második, 2,5 milliárd EUR összegű folyósításra 2022. november 22-én került sor. A harmadik és egyben utolsó, 500 millió EUR összegű részletet 2022. december 14-én folyósították. A rendkívüli MFA-műveletek, amelyekkel a teljes körű orosz invázió kezdete óta az EU által Ukrajnának nyújtott azonnali pénzügyi támogatás 7,2 milliárd EUR-ra emelkedett, létfontosságúak voltak az ország makrogazdasági stabilitásának fenntartásához.

Tekintettel az Oroszország által az ország ellen folytatott agressziós háború miatt Ukrajnában uralkodó rendkívüli körülményekre, ezek a kivételes MFA-műveletek olyan újdonságokat vezettek be, amelyek nem tekinthetők precedensértékűnek a jövőbeli MFA-műveletek tekintetében⁸. A hagyományos 15 évhez képest legfeljebb 25 éves átlagos futamidő, valamint annak lehetősége, hogy az uniós költségvetés fedezze a kamatköltségeket és az adminisztratív díjak fizetését, megerősítette a támogatás kedvezményes jellegét. A rendkívüli háborús helyzetben – a rendes MFA-műveletektől eltérően – a rugalmasság fokozása érdekében a rendkívüli makroszintű pénzügyi támogatás hivatalosan nem kapcsolódott folyósítással járó IMF-programhoz. A szakpolitikai feltételrendszer, amely a makroszintű pénzügyi támogatás kulcsfontosságú hozzáadott értékének bizonyult, azokra a releváns feltételekre korlátozódott, amelyeket megvalósíthatónak ítélték, és amelyek várhatóan gyorsan és észszerűen magas fokú bizonyossággal végrehajthatók. Végül bevezetésre került a jelentéstételi követelmények

---

⁸ Költségvetési szempontból a legfőbb újdonság a 70 %-os általános fedezeti arány bevezetése az Ukrajnának nyújtott rendkívüli MFA-kölcsönök esetében, amelynek keretében az uniós költségvetés szerinti hagyományos 9 %-os tartalékfeltöltési rátát kétoldalú nemzeti garanciákkal egészítik ki a fedezet fennmaradó 61 %-áig.

rendszere, amelynek célja annak biztosítása, hogy a kapott forrásokat hatékonyan, átláthatóan és elszámoltatható módon költsek el.

Az ukrán hatóságok kötelezettséget vállaltak arra, hogy havi jelentéseket nyújtanak be az állami költségvetés bevételeiről és kiadásairól a főbb kiadási fejezetekre vonatkozóan, és részletesen beszámolnak a hatályos igazgatási és pénzgazdálkodási intézkedésekről és a belső kontrollokról. Emellett e műveletek fedezettségét az NDICI-rendeletben előírt szokásos 9 % helyett 70 %-ra emelt tartalékképzési ráta révén növelték. A szokásos 9 % továbbra is befizetett céltartalékképzésből, 61 % pedig a tagállamok által nyújtott második veszteségviselő garancia formájában valósul meg. Ezt az első művelet esetében a szokásos működési eljárásokkal összhangban az uniós költségvetés, míg a második rész esetében a tagállamok által nyújtott garanciák fedezték (lásd: 1. háttérmagyarázat).

Ezek az új és kivételes elemek – például a kedvezményesebb jelleg, a rugalmasság és a fokozott jelentéstétel tekintetében – az Ukrajnának 2023-ban pénzügyi támogatást nyújtó MFA+ eszköz kialakítását is meghatározták.

- **Ukrajna: MFA+**

Az Európai Tanács október 20–21-i, az Ukrajna számára 2023-ban nyújtandó támogatás strukturáltabb megközelítésének kialakítására irányuló kérését követő egy hónapon belül az Európai Bizottság javaslatot fogadott el az Ukrajnának 2023-ra egy új MFA+-eszközön keresztül, rendkívül kedvezményes hitelek formájában nyújtandó 18 milliárd EUR összegű támogatásra vonatkozóan. Ez az új eszköz biztosítja a kiszámíthatóbb, folyamatosabb, rendezettebb és időszerűbb finanszírozást, amely jelentős mértékben hozzájárul Ukrajna azonnali finanszírozási szükségleteihez, a kritikus infrastruktúra helyreállítását és a háború utáni újjáépítéshez nyújtott kezdeti támogatást, és célja, hogy segítse az országot az európai integráció felé vezető úton.

Az MFA+ eszköz, amellyel, hogy magában foglalja a rendkívüli MFA-csomag által bevezetett új elemeket, például a kedvezményesebb jelleget a hosszabb futamidők és a kamattámogatás révén, a folyósítással járó IMF-programtól való függetlenítés fenntartását, a strukturális politikai feltételrendszerrel kapcsolatos nagyobb rugalmasságot és a megerősített jelentéstételi követelményeket, lehetővé teszi harmadik felek kétoldalú hozzájárulásainak bevonását az ukrainai kritikus infrastruktúra újjáépítésébe⁹. Egy újabb gyors, az eljárási rugalmassági mechanizmusok mindegyikét kihasználó folyamatot követően az Európai Parlament és a Tanács 2022. december 14-én elfogadta az MFA+ létrehozásáról szóló rendeletet. Az e műveletet alátámasztó 20 célzott szakpolitikai feltételt ismét gondosan alakították ki, hogy a jelenlegi helyzetben biztosított legyen azok relevanciája és megvalósíthatósága. Ezek a makroszintű pénzügyi stabilitás négy területét fedik le: a strukturális reformokat és a jó kormányzást, a jogállamiságot és az energiaügyet. A rendkívüli MFA-csomaggal kapcsolatos tapasztalatokra építve és elismerve, hogy az Oroszország agressziós háborúja miatt továbbra is fennálló rendkívüli helyzet hatással van a hatóságok reformok végrehajtására vonatkozó képességére, a részletek folyósításának lehetővé tétele érdekében kielégítő előrelépésre van szükség a szakpolitika végrehajtása terén, kivéve a végső folyósítást, amelynek feltétele a teljes körű végrehajtás. Az egyetértési megállapodás féltudós felülvizsgálatának lehetősége további rugalmasságot biztosít e feltételek

⁹ Költségvetési szempontból az MFA+-eszköz legfőbb újdonsága az MFA+-kölcsonökkel kapcsolatos kitétségek fedezése az uniós költségvetés mozgásterére révén, így a jelenlegi többéves pénzügyi keret időszakában elkerülhető a költségvetési allokációk fennmaradó rendelkezésre állására gyakorolt közvetlen hatás.

megvalósíthatóságának ellenőrzésére, tekintettel Oroszország Ukrajna elleni, folyamatban lévő agressziós háborújára.

A Bizottság és Ukrajna 2023. január 16-án írta alá az egyetértési megállapodást és a hitelkeret-megállapodást, amelyek ugyanazon a napon hatályba léptek. Az első részletet 3 milliárd EUR összegű kölcsön formájában 2023. január 17-én, a második, 1,5 milliárd EUR összegű részletet pedig két hónappal később, március 21-én folyósították. Az MFA+-eszköz célja, hogy a politikai előfeltételnek, a források felhasználására vonatkozó megerősített jelentéstételi követelményeknek való megfelelés és az elfogadott strukturális szakpolitikai feltételrendszer végrehajtása terén elért további kielégítő előrelépés függvényében 2023 végéig havi 1,5 milliárd EUR összegű támogatást nyújtson Ukrajnának (ezen feltételek teljesítése tette lehetővé az április 25-i folyósítást is).

3.2. Déli szomszédság

- **Jordánia: MFA III**

Miután a Jordániának nyújtott harmadik, 500 millió EUR összegű, kölcsönök formájában megvalósuló makroszintű pénzügyi támogatás 2020 januárjában hatályba lépett, a jordániai hatóságok 2020 áprilisában a Covid19-világjárvánnyal összefüggésben további támogatást kértek, és az EU 200 millió EUR összegű, kölcsönök formájában megvalósuló, kiegészítő makroszintű pénzügyi támogatásról állapodott meg. Az MFA szakpolitikai feltételrendszere elsősorban az államháztartási gazdálkodás javítására, a korrupció elleni küzdelemre, a közüzemi ágazat és a szociális és munkaerőpiaci szakpolitika reformjaira, valamint a kormányzásra összpontosít.

Az első részletet (100 millió EUR plusz 150 millió EUR a Covid19-hez kapcsolódó kiegészítő támogatásból) 2020. november 25-én folyósították. A második és harmadik részlet folyósítása a Jordánia és az EU között létrejött egyetértési megállapodásban elfogadott egyedi szakpolitikai feltételrendszer teljesülésétől függ. A második részletet (200 millió EUR és 50 millió EUR kiegészítő támogatás) 2021. július 20-án folyósították, sikeresen lezárva ezzel a támogatás Covid19-cel kapcsolatos részét. A 200 millió EUR összegű harmadik részletet 2023. március 31-én bocsátották rendelkezésre a kapcsolódó szakpolitikai feltételrendszer pozitív értékelését követően.

Ezeket az MFA-műveleteket a nemzetközi pénzügyi szervezetektől és bilaterális donoroktól, többek között az IMF-től származó forrásokkal együtt nyújtják. 2020. március 25-én az IMF Jordániára vonatkozóan négy évre szóló, kezdetben mintegy 1,3 milliárd USD összegű (a kvóta 270 %-a) kibővített finanszírozási eszközt hagyott jóvá, amelyet 2021/2022-ben két lépésben, körülbelül 1,49 milliárd USD-re (a kvóta 334 %-a) növelt a támogatás fokozása érdekében, hogy segítsen az országnak megbirkózni a világjárvány lakosságra gyakorolt hatásával, és az 1,3 millió szíriai menekült befogadásával. Az IMF 2022 decemberében jóváhagyta a kibővített finanszírozási eszköz ötödik felülvizsgálatát, amely mintegy 343 millió USD azonnali rendelkezésre bocsátását tette lehetővé. Ezzel az IMF által 2020 eleje óta Jordániának folyósított teljes összeg mintegy 1,7 milliárd USD-t tesz ki, amely mintegy 366 millió EUR összegű, a gyorsfinanszírozási eszköz keretében 2020 májusában nyújtott, az országot a világjárvány hatásainak kezelésében segítő sürgős segílyt foglal magában. Bár Jordánia államadóssága 2022-ben továbbra is magas volt, a GDP 113,2 %-át tette ki, az IMF 2022 decemberében fenntarthatónak értékelte.

- **Tunézia: Covid19 MFA**

A 2020 májusában elfogadott Covid19 MFA-csomag részeként az EU Tunéziának kölcsön formájában nyújtandó, 600 millió EUR összegű makroszintű pénzügyi támogatásról állapodott meg. A partnerország hosszadalmas eljárásait tükrözve ez lett a Covid19-cel kapcsolatos utolsó előtti művelet, amely hatályba lépett: a 2020. november 24-én aláírt egyetértési megállapodás és hitelkeret-megállapodás a tunéziai parlament által 2021. április 15-én történő megerősítést és a Tunéziai Hivatalos Közlönyben való közzétételt követően 2021. május 11-én lépett hatályba. A 12 hónapos rendelkezésre állás időszaka így 2022 májusáig tartott. Az MFA szakpolitikai feltételrendszere elsősorban négy tematikus területre összpontosított, nevezetesen az államháztartási gazdálkodásra és a civil szektor reformjára, az állami tulajdonú vállalatok reformjaira, a szociális védelemre és a beruházási környezetre.

Az MFA-t két, egyenként 300 millió EUR összegű részletben bocsátották rendelkezésre. Az első részlet a makroszintű pénzügyi támogatás általános politikai előfeltételeinek teljesítésétől függött, és a folyósítására 2021. június 1-jén került sor. A második részösszeg folyósításához szükséges szakpolitikai reformok 2022 során megvalósultak vagy nagyjából megvalósultak. A politikai helyzet 2021 közepe óta tartó romlását követő, politikai előfeltételekkel kapcsolatos aggályok ellenére, valamint a helyzet alapos értékelését és a hatóságok biztosítékot nyújtására és a politikai ütemtervre vonatkozó kötelezettségvállalásokat tartalmazó levelét követően a második részlet folyósítására 2022. május 25-én került sor.

A támogatás kiegészítette a más donorok által rendelkezésre bocsátott forrásokat, beleértve az IMF által a 2020. április 10-én jóváhagyott gyorsfinanszírozási eszköz keretében Tunézia számára biztosított, 685 millió EUR összegű forrást.

3.3. Nyugat-Balkán

- **Bosznia-Hercegovina: MFA-Covid19**

Miután Bosznia-Hercegovina 2020. április 14-én hivatalos kérelmet nyújtott be a Covid19-világjárvány kezelését célzó makroszintű pénzügyi támogatás iránt, a Covid19 MFA-csomag 250 millió EUR összegű, Bosznia-Hercegovinának kölcsön formájában nyújtandó támogatást tartalmazott. A 2021. január 15-én aláírt egyetértési megállapodás és hitelkeret-megállapodás a Covid19-cel kapcsolatos műveletek közül utolsóként, 2021. június 9-én lépett hatályba. Ezt a jelentős késedelmet az ország hosszadalmas döntéshozatali folyamata okozta. Az MFA második részletre vonatkozó szakpolitikai feltételeinek célja a gazdasági kormányzás és intézményfejlesztés hiányosságainak kezelése, a pénzügyi szektor stabilitása és átláthatóság, a korrupció elleni küzdelem támogatása, valamint a munkaerőpiac jobb működése volt.

Az MFA-t két, egyenként 125 millió EUR összegű részletben tervezték nyújtani. Az első részletet 2021. október 7-én feltétel nélkül folyósították, a második részlet kifizetésére azonban a megállapodásban szereplő szakpolitikai feltételeknek az MFA rendelkezésre állásának időszakán belül történő elégtelen végrehajtása miatt nem került sor, ugyanis a kilenc reformból hét nem fejeződött be.

A támogatás kiegészítette a más donorok által rendelkezésre bocsátott forrásokat, beleértve az IMF által a 2020. április 20-án jóváhagyott gyorsfinanszírozási eszköz keretében Bosznia-Hercegovina számára biztosított, 330 millió EUR összegű forrást.

4. AZ MFA-FORRÁSOK MEGFELELŐ FELHASZNÁLÁSÁNAK BIZTOSÍTÁSA: MŰKÖDÉSI ÉRTÉKELÉSEK, ÉRTÉKELÉSEK ÉS ELLENŐRZÉSEK

4.1. Működési értékelések

Az uniós költségvetési rendeletnek megfelelően a Bizottság külső szakértők bevonásával működési értékeléseket végez annak érdekében, hogy kellő bizonyosságot szerezzen a kedvezményezett országban az igazgatási eljárások és a pénzügyi folyamatok működéséről.

A működési értékelések a közpénzgazdálkodási rendszerekre, mindenekelőtt a pénzügyminisztériumok és a központi bankok szervezeti felépítésére és az általuk végrehajtott folyamatokra, és konkrétan az uniós forrásokat fogadó számlák kezelésére összpontosítanak. Külön figyelmet szentelnek a külső ellenőrző intézmények működésének, függetlenségének, munkaprogramjainak és ellenőrzési tevékenységük hatékonyságának. Megvizsgálják továbbá a központi szintű közbeszerzési eljárásokat is.

2022-ben az MFA+-művelet keretében új működési értékelést kezdeményeztek Ukrajna tekintetében. A külső tanácsadók arra a következtetésre jutottak, hogy Oroszország agressziós háborúja ellenére az ország pénzügyi folyamatai és eljárásai kellően megfelelőnek tekinthetők a makroszintű pénzügyi támogatás céljaira. Megerősítették, hogy Ukrajna államháztartási gazdálkodási rendszerei és egyéb pénzügyi folyamatai jelentősen javultak a 2018. évi működési értékelést követő években, és hogy az ukrán kormány továbbra is elkötelezett a rendszerek és folyamatok javítása mellett, és bőséges bizonyíték támasztja alá, hogy számos kulcsfontosságú reformot hajtottak végre vagy folytattak, mielőtt a teljes körű orosz invázió hirtelen félbeszakította volna ezeket.

4.2. Értékelések

Az uniós költségvetési rendeletnek és a kapcsolódó MFA-határozatoknak megfelelően a Bizottság az MFA-műveletek lezárását követően értékeléseket¹⁰ végez a makroszintű pénzügyi támogatások hatásának vizsgálata céljából. Az értékelések fő célkitűzései a következők:

- i. az MFA által a kedvezményezett ország gazdaságára, és különösen a külső pozíciójának fenntarthatóságára gyakorolt hatás elemzése; valamint
- ii. az uniós intézkedés hozzáadott értékének értékelése.

A külső tanulmány 2021. évi befejezését követően a Bizottság 2022 szeptemberében szolgálati munkadokumentumot tett közzé, amelyben meghatározta a tunéziai és jordániai műveletek közös értékelésének eredményeit.

Emellett, a jogi kötelezettségeken túlmenően, a Bizottság elvégezte a tavalyi jelentésben már bemutatott, a 2010 és 2020 között végrehajtott összes MFA-művelet metaértékelését, figyelembe véve a Szabályozói Ellenőrzési Testület ajánlásait. A metaértékelés megvizsgálta az MFA-eszközre irányadó elveket és sajátosságokat, és információkat kívánt szolgáltatni arról, hogyan lehetne javítani annak relevanciáját, hatékonyságát,

---

¹⁰ Minden értékelés elérhető a Bizottság weboldalán: https://ec.europa.eu/info/evaluation-reports-economic-and-financial-affairs-policies-and-spending-activities_en

eredményességét és hozzáadott értékét, valamint az Unió külső fellépéseinek prioritásaira való reagálási képességét. A kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentumot 2023 januárjában tették közzé.

- **Tunézia és Jordánia:** az értékelés a Tunéziában 2017 és 2019, valamint a Jordániában 2017 és 2019 között végrehajtott MFA-műveletre terjedt ki, amely mindkét esetben a második ilyen támogatási csomag volt az ország számára. Megállapította, hogy a műveletek mérete, formája és időzítése releváns volt és megfelelt az országok finanszírozási igényeinek, továbbá a műveletek uniós hozzáadott értéket teremtettek. A makroszintű pénzügyi támogatás mindkét országban kedvező hatást gyakorolt az államadósság fenntarthatóságára, és pozitív szerepet játszott a makrogazdasági stabilizáció előmozdításában. A feltételrendszer releváns volt, és a kulcsfontosságú reformterületekre összpontosított. A műveletek egyes reformterületeken támogatták a pozitív változást, annak ellenére, hogy más konkrét reformok terén vegyes előrelépés történt. Ez volt az első alkalom, hogy két műveletet – tekintettel a regionális hasonlóságokra, az egymást átfedő végrehajtási határidőkre és a hasonló feltételrendszerekre – egyetlen értékelésbe foglaltak annak érdekében, hogy az adott műveleten túlmutató következtetéseket lehessen levonni. Regionális szempontból a két makroszintű pénzügyi támogatás által a közel-keleti és észak-afrikai (MENA) régióra gyakorolt pozitív hatás és tolvagyűrűző hatás a támogatott gazdaságok viszonylag kis mérete és a régió belüli integráció alacsony szintje miatt kevésbé volt mérhető, és a lehetséges pozitív hatások főként a bizalmi hatáshoz kapcsolódtak. Megállapítást nyert, hogy mindkét művelet összhangban van az átfogó uniós szakpolitikai kerettel, valamint a hatóságok reformprogramjával és más adományozói programokkal. Tekintettel a két művelet egyetlen értékelésbe való összevonásával kapcsolatos általános pozitív tapasztalatokra, a tervek szerint ugyanígy kell eljárni a következő műveletek, különösen a keleti partnerség 2017 és 2020 közötti műveletei, illetve a Covid19-csomag esetében is, ahol ez a megközelítés különösen relevánsnak és ígéretesnek tűnik, tekintettel a támogatás szükségességét alátámasztó közös sokkhatásra.
- **A 2010 és 2020 között végrehajtott MFA-műveletek metaértékelése:** az értékelés a keleti partnerség országaival, a déli szomszédság országaival, a csatlakozás előtt álló országokkal és más országokkal kapcsolatos 15 MFA-műveletre terjedt ki, kiegészítve a Covid19-csomaggal és a 2022. évi ukrajnai MFA-műveletekkel kapcsolatos újabb tapasztalatokkal. Az értékelés megállapította, hogy ezek a műveletek hatékonyak, relevánsak és koherensek voltak, és uniós hozzáadott értéket teremtettek. Emellett a makroszintű pénzügyi támogatás hatékonynak bizonyult a külső fenntarthatóság helyreállításában és a strukturális reformok előmozdításában. A makroszintű pénzügyi támogatás eredményességét különösen a következők biztosították: i. az EU közvetlen szomszédságában lévő országokra való összpontosítás és az ezen országokkal fenntartott szoros kapcsolatok, ii. a kölcsönök előnyben részesítése és a rendelkezésre állás szokásos 2,5 éves időtartama, amely elég hosszú ahhoz, hogy ösztönözze a reformokat és a végrehajtásukat, valamint iii. az a tény, hogy a szakpolitikai feltételek (amelyek relevánsnak és megfelelően ütemezettnek bizonyultak) biztosították az átfogó reformtörekvéseket. Az értékelés azt is megerősítette, hogy az MFA-műveletek célkitűzései, kialakítása és végrehajtása nagyrészt összhangban volt más uniós kezdeményezésekkel és IMF-műveletekkel, és kiegészítette azokat. Az értékelés azonban bizonyos korlátokra is rámutatott. Az MFA-műveletek elfogadására vonatkozó eljárásokat, ahhoz képest, hogy válságkezelő eszközzel van szó, hosszadalmasnak értékelték, ami

némileg alássa azok hatékonyságát. Ez különösen a szokásos döntéshozatali eljárások esetében volt így, és a Covid19-csomaggal és az Ukrajnának nyújtott 2022. évi makroszintű pénzügyi támogatással kapcsolatos közelmúltbeli tapasztalatok azt mutatták, hogy az összes rendelkezésre álló eljárási rugalmassági mechanizmus alkalmazása jelentős segítséget jelentett. Úgy tűnt, hogy az egyetértési megállapodás rugalmasságának hiánya is csökkentette az MFA hatékonyságát a mélyreható változások idején. Az értékelés arra is rámutatott, hogy meg kell erősíteni az MFA láthatóságát a kedvezményezett országokban. Megállapítást nyert, hogy módszertani szempontból az MFA-értékeléseket magas színvonalon végezték el, különösen a minőségi jogalkotásra vonatkozó 2015. évi iránymutatások hatálybalépését követően.

A két értékeléssel kapcsolatos további információk az e jelentést kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentumban találhatóak.

5. AZ MFA-ESZKÖZHÖZ KAPCSOLÓDÓ ÁLTALÁNOS FEJLEMÉNYEK

5.1. Az MFA-eszköz működése

Az Európai Parlament és a Tanács makroszintű pénzügyi támogatással kapcsolatos 2013. évi közös nyilatkozata¹¹ kiemeli a támogatás makrogazdasági és pénzügyi jellegét, és egyértelműen kimondja, hogy a támogatás „célja, hogy segítséget nyújtson külső finanszírozási nehézségekkel küzdő, ilyen támogatásra jogosult országok és területek számára a fenntartható külső egyenleg helyreállításához”. A makroszintű pénzügyi támogatás mint „sürgősségi” eszköz sikeréhez ezért fontos annak hatékony és időben történő mozgósítása. Ugyanakkor mind a Számvevőszék, mind az MFA-műveletek (2010–2020) előzőekben említett metaértékelése megállapította, hogy az MFA-határozatoknak az Európai Parlament és a Tanács általi, a rendes jogalkotási eljárás keretében történő késedelmes elfogadása jelentős hiányosság lehet egy olyan eszköznél, amelynek célja a fizetésimérleg-válságra való reagálás, és ennek következtében „a Bizottság a társjogalkotókkal együtt vizsgálja meg, hogy milyen lehetőségek állnak rendelkezésre a későbbi MFA-hitelek jóváhagyási eljárásainak felgyorsítására, főként ami a sürgősségi finanszírozást illeti”¹².

A Bizottság azonban megjegyzi, hogy a Covid19 MFA-csomaggal és a 2022. évi ukrajnai MFA-műveletekkel (sürgősségi MFA, rendkívüli MFA, MFA+) kapcsolatos tapasztalatok azt mutatták, hogy a makroszintű pénzügyi támogatás jelenlegi kialakítása lehetővé teheti a nagyon gyors elfogadást, amennyiben valamennyi intézmény egyetért a rendelkezésre álló eljárási rugalmassági mechanizmusok teljes körű kihasználásával. A Bizottság ezekben az esetekben a Parlamenttel és a Tanáccsal együttműködve megállapodott a meglévő sürgősségi eljárások alkalmazásáról, amelyek lehetővé tették, hogy a kapcsolódó támogatást a vonatkozó bizottsági javaslattól számított egy hónapon belül mindkét társjogalkotó elfogadja. Az Európai Parlament az eljárási szabályzatában

---

¹¹ Az Európai Parlament és a Tanács által a Grúziának nyújtandó további makroszintű pénzügyi támogatásról szóló 2013. augusztus 12-i 778/2013/EU határozattal egy időben elfogadott közös nyilatkozat. Elérhető a következő internetcímen:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013D0778&from=HU>

¹² A Számvevőszék különjelentése (03/2017. sz.) elérhető a következő címen:

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR17_3/SR_TUNISIA_HU.pdf

szereplő egyik záradékot (163. cikk) alkalmazta, amely lehetővé tette számára a határozat plenáris ülésen történő azonnali elfogadását anélkül, hogy az átment volna a Nemzetközi Kereskedelmi Bizottságon (INTA), a szokásos gyakorlat szerint. Ez a gyors elfogadási folyamat annak az eredménye, hogy ezekben a rendkívül nehéz időkben valamennyi intézmény egyformán sürgetőnek ítélte meg a helyzetet.

Így mind a Tanács, mind az Európai Parlament eljárási szabályzata rendelkezik a sürgős helyzetekben a gyors elfogadáshoz szükséges gyorsított eljárásról. Az időben történő és konstruktív találkozók révén lehetővé vált a gyorsabb elfogadási folyamat a rendes jogalkotási eljárás keretében, az Európai Parlament teljes körű bevonásával, ami nem történhetett volna meg, ha a Bizottság az EUMSZ 213. cikke alapján javasolt volna intézkedéseket (amely azon esetekre vonatkozik, amikor sürgős pénzügyi támogatásra van szükség, és csak a Tanács fogadja el az MFA-műveletet).

5.2. Makroszintű pénzügyi támogatás a 2021–2027-es többéves pénzügyi keretben

Mivel az EU szomszédsága és a bővítési országok továbbra is nagyfokú geopolitikai bizonytalanságnak vannak kitéve, és folyamatos gazdasági instabilitás tapasztalható, amit tovább súlyosbít Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborúja, az EU-nak nagy valószínűséggel továbbra is biztosítani kell makroszintű pénzügyi támogatást az elkövetkező években. Ezért fontos biztosítani, hogy az ehhez szükséges költségvetési fedezeti feltételek teljesüljenek.

Az MFA-hiteleket az NDICI-rendelettel létrehozott új külső tevékenységi garancia garantálja, a korábbi többéves pénzügyi kerethez hasonlóan 9 %-os tartalékfeltöltési rátával¹³. Tekintettel a többéves pénzügyi keret kezdete óta felmerült rendkívüli támogatási igényekre, és különösen arra, hogy az EU 2022-ben makroszintű pénzügyi támogatás révén jelentős támogatást nyújtott Ukrajnának, a rendelkezésre álló céltartalék nagy részét már felhasználták. Az 1. háttérmagyarázat részletesen ismerteti az Ukrajnának 2022-ben nyújtott támogatás költségvetési kezelését.

1. háttérmagyarázat – az Ukrajnának 2022-ben nyújtott támogatás költségvetési kezelése

Az Oroszország agressziós háborújára válaszul az EU által Ukrajnának nyújtott pénzügyi támogatás Ukrajna finanszírozási szükségleteit tükrözve fokozatosan nőtt. Ez a fokozatos megközelítés 2022-ben három MFA-művelet végrehajtását eredményezte, és a rendes MFA-műveletekhez képest számos új, rendkívüli költségvetési intézkedést vezettek be.

Először is, a 2022. február 28-án elfogadott, Ukrajnának kölcsön formájában nyújtandó, legfeljebb 1,2 milliárd EUR összegű makroszintű pénzügyi támogatás az MFA-műveletek szokásos mintáját követte, így arra az NDICI-rendelettel összhangban a kölcsön névértékének 9 %-áig képeztek céltartalékot.

Másodszor, tekintettel az ukrainai rendkívüli helyzetre, nevezetesen az Oroszország provokáció nélküli és indokolatlan agresszióját követő azonnali finanszírozási szükségletekre, az a döntés született, hogy a rendkívüli MFA keretében Ukrajnának nyújtott kölcsönöket (összesen 6 milliárd EUR kettő, egyenként 1 milliárd EUR, illetve

¹³ Az NDICI – „Globális Európa” eszköz 2021 júniusában lépett hatályba, miután a Tanács és a Parlament hivatalosan elfogadta azt. Bár a rendelet ezért fontos szerepet játszik a makroszintű pénzügyi támogatás költségvetési kialakításában, az eszköz maga továbbra is elkülönül az NDICI – Globális Európától, és az egyes MFA-műveleteket szükség szerint továbbra is a Szerződés alkalmazandó jogalapjának megfelelően meghozott külön határozatokkal kell aktiválni.

5 milliárd EUR összegű műveletben) – tekintettel a háborús környezetben fennálló magasabb kockázatokra – értékük 70 %-ában fedezik¹⁴. Tekintettel a makroszintű pénzügyi támogatás keretében rendelkezésre álló korlátozott költségvetési forrásokra, ez az uniós költségvetésbe a hagyományos 9 %-os tartalékfeltöltési rátával befizetett céltartalékokat, valamint az összegek fennmaradó 61 %-ára vonatkozóan a tagállamok által vállalt további, lehívható kétoldalú nemzeti garanciákat jelent.

Végezetül, tekintettel a háború elhúzódására és eszkalálódására, a társjogalkotók további és strukturáltabb, 18 milliárd EUR összegű, kölcsön formájában nyújtandó támogatást fogadtak el a 2023-as évre egy új MFA+ keretében. Annak érdekében, hogy korlátozzák az Ukrajnának nyújtott jelentős támogatás által a más partnerországokban végrehajtott jövőbeli MFA-műveletekre gyakorolt kizorító hatást, az a döntés született, hogy az e hitelnyújtással kapcsolatos kockázatokat más módon fedezik. Pontosabban, a kapcsolódó pénzügyi kötelezettséget a „saját források” felső határán belül rendelkezésre álló mozgástér garantálja. Ez az abból adódó rugalmassághoz kapcsolódik, hogy a források a többéves pénzügyi keret felső határait meghaladóan, az EU saját forrásainak felső határáig mobilizálhatók. Ez a rendszer lehetővé teszi, hogy a hitelnyújtásra az NDICI-rendelet által általában előírt tartalékfeltöltés nélkül kerüljön sor.

A közelmúlt fejleményei ezért az Ukrajnának nyújtott támogatás mérete és jellege miatt jelentős rést hagytak a makroszintű pénzügyi támogatás költségvetésében a kölcsönök tekintetében. A jelenlegi többéves pénzügyi keretben az MFA-kölcsönök tartalékfeltöltésének fedezésére elkülönített költségvetés több mint 60 %-át már felhasználták, mindössze 2 évvel a jelenlegi többéves pénzügyi keret hatálybalépése után. Mivel a makroszintű pénzügyi támogatás válságkezelő eszköz, a szükségletek nem programozhatók és nehezen előrejelezhetők, de valószínűleg jelentősek maradnak a nagyfokú geopolitikai bizonytalanság és az Ukrajna elleni orosz agressziós háború gazdasági következményei által meghatározott jelenlegi környezetben, ami tovább súlyosbítja a számos partnerországban fennálló makrogazdasági, költségvetési egyensúlyhiányt. Fontosnak tűnik annak biztosítása, hogy elegendő forrás álljon rendelkezésre annak érdekében, hogy a támogatásra jogosult kérelmeket országtól és időtől függetlenül következetes módon, és adott esetben kedvezően lehessen elbírálni.

A külső tevékenységi garanciát a közös tartalékalapon keresztül irányítják. Az EU Ukrajnával és a régióval szembeni kitettségével összefüggésben a Bizottság megkezdte a kapcsolódó kockázatok értékelését.

6. ELŐRETEKINTÉS – AZ MFA-MŰVELETEK ÉS A KÖLTSÉGVETÉSI HELYZET 2023-BAN

A moldovai gazdaságot súlyosan érintette Oroszország teljes körű ukrajnai inváziója, amely hozzájárult a magasabb, a jelenlegi energiaválság által tovább súlyosbított finanszírozási szükségletekhez. Ennek fényében a hatóságok további nemzetközi támogatást kértek. Ezért 2022. november 10-én a Bizottság elnöke bejelentette a 250 millió EUR összegű újabb pénzügyi támogatási csomag nyújtását Moldovának, amelyet részben az MFA-eszközön keresztül folyósítanak. A Bizottság 2023. január 24-én javaslatot fogadott el a folyamatban lévő MFA-művelet legfeljebb 145 millió EUR-val történő emeléséről, amely legfeljebb 100 millió EUR kedvezményes feltételek mellett nyújtott kölcsönt és legfeljebb 45 millió EUR vissza nem térítendő támogatást foglal

¹⁴ A rendelet felülvizsgálati záradékot is tartalmaz, amely arról rendelkezik, hogy a tartalékfeltöltési rátát a jelenlegi háború miatti rendkívüli bizonytalanságra tekintettel hathavonta felül kell vizsgálni.

magában. A megnövelt összeg két további, az előzetes tervek szerint 2023 harmadik/negyedik negyedévére előirányozott részletben folyósítandó, amennyiben a meglévő egyetértési megállapodás új szakpolitikai feltételekkel egészül ki. Az Európai Parlament és a Tanács 2023 májusában fogadta el a javaslatot.

A Bizottság 2023. február 6-án javaslatot fogadott el az Észak-Macedóniának nyújtandó, legfeljebb 100 millió EUR összegű makroszintű pénzügyi támogatásról, miután az ország gazdasági helyzete és kilátásai romlottak az ország 2022. áprilisi első kérelme óta. A makroszintű pénzügyi támogatást várhatóan két részletben folyósítják, az előzetes tervek szerint 2023 harmadik negyedévében, illetve 2024 első negyedévében. Az egyes részletek folyósításának feltétele a számos, a Bizottság és a hatóságok által elfogadandó és az egyetértési megállapodásba foglalandó szakpolitikai intézkedés végrehajtása terén elért előrehaladás, valamint kielégítő eredmények elérése az IMF-program végrehajtása terén, amelynek keretében az IMF ügyvezető igazgatósága 2022. november 22-én Észak-Macedónia számára nyújtandó, 24 hónapos, legfeljebb 530 millió EUR összegű elővigyázatossági és likviditási hitelkeretet fogadott el. Az Észak-Macedóniának nyújtandó MFA-ra vonatkozó javaslatot az Európai Parlament és a Tanács 2023 júniusában fogadta el.

Tunézia 2022 novemberében 1,2 milliárd EUR összegű további uniós makroszintű pénzügyi támogatást kért a világjárványt követő lassú helyreállítással és Oroszország ukrajnai agressziós háborújának gazdasági következményeivel összefüggésben felmerülő finanszírozási szükségleteinek fedezésére. Erre azt követően került sor, hogy 2022 októberében szakértői szintű megállapodás született az IMF-fel egy új kibővített finanszírozási eszközről (4 év, 1,9 milliárd USD). Az IMF azonban még nem fogadta el a programot, mivel további finanszírozási biztosítékokra és előzetes intézkedések végrehajtására van szükség. Az eszkárlódó válság miatt Tunézia külső finanszírozási hiánya növekszik, és az ország sebezhetőségének kezelésére irányuló reformok végrehajtása még sürgetőbbé vált. A makroszintű pénzügyi támogatás előfeltételeinek és Tunézia külső finanszírozási igényeinek gondos értékelése alapján a Bizottság új makroszintű pénzügyi támogatásra irányuló javaslatot készít elő, amely 2023-ban kerül elfogadásra, amint az IMF-program életbe lép.

A Bizottság készen áll a makroszintű pénzügyi támogatás iránti egyéb jövőbeli kérelmek elbírálására, és adott esetben új és/vagy nyomonkövetési MFA-műveleteket fog javasolni a jogosult partnereknek.

Az 1. táblázat áttekintést ad az MFA-támogatásokkal kapcsolatos kötelezettségvállalásokról és kifizetésekről, valamint az MFA-kölcsönök folyósításáról 2020-ra, 2021-re, 2022-re és (ideiglenesen) 2023-ra vonatkozóan.

1. táblázat: MFA vissza nem térítendő támogatásokkal kapcsolatos kötelezettségvállalások és kifizetések, valamint MFA-kölcsönök folyósítása 2020–2023 között (EUR)¹⁵

	2020	2021	2022	2023
Vissza nem térítendő támogatások költségvetési kötelezettségvállalási előirányzatai	20 000 000	227 200	30 114 460	56 710 579
Működési értékelések, <i>utólagos</i> értékelések	293 900	227 200	114 460	350 000
Más lehetséges MFA-műveletek	–	–	30 000 000	45 000 000
Kötelezettségvállalások összesen	293 900	227 200	30 114 460	45 350 000
Nem lekötött költségvetési allokációk	19 706 100			Meghatározandó
Vissza nem térítendő támogatások költségvetési kifizetési előirányzatai	27 000 000	362 400	20 868 187	55 350 000
Működési értékelések, <i>utólagos</i> értékelések	284 600	362 400	–	350 000
MFA Grúzia III (befejezett)	5 000 000	–	–	–
MFA Moldova (befejezett)	10 000 000	–	–	–
MFA Moldova	–	–	15 000 000	55 000 000
Más lehetséges MFA-műveletek	–	–	–	–
Kifizetések összesen	15 284 600	362 400	–	55 350 000
Vissza nem térítendő támogatásokra elkülönített, fel nem használt eszközök	11 715 400		5 868 187	
Folyósított MFA-kölcsönök				
MFA Grúzia III (befejezett)	20 000 000	–	–	–
MFA Moldova (befejezett)	20 000 000	–	–	–
MFA Ukrajna IV (befejezett)	500 000 000	–	–	–
MFA Jordánia II (befejezett)	–	–	–	–
MFA Jordánia III (befejezett)	100 000 000	200 000 000	–	200 000 000
MFA Tunézia II (befejezett)	–	–	–	–
MFA Moldova	–	–	35 000 000	35 000 000
Sürgősségi MFA Ukrajna	–	–	1 200 000 000	–
Rendkívüli MFA Ukrajna	–	–	6 000 000 000	–
MFA Moldova kiegészítése	–	–	–	140 000 000
MFA+ Ukrajna	–	–	–	18 000 000 000
Folyósított MFA-kölcsönök összesen	640 000 000	200 000 000	7 235 000 000	18 375 000 000
Covid19 MFA-műveletek:				
MFA Grúzia (részben folyósított)	75 000 000	–	–	–
MFA Moldova (befejezett)	50 000 000	50 000 000	–	–
MFA Ukrajna (befejezett)	600 000 000	600 000 000	–	–
MFA Jordánia (befejezett)	150 000 000	50 000 000	–	–
MFA Tunézia (befejezett)	–	300 000 000	300 000 000	–
MFA Albánia (befejezett)	–	180 000 000	–	–
MFA Bosznia-Hercegovina (részben folyósított)	–	125 000 000	–	–
MFA Koszovó (befejezett)	50 000 000	50 000 000	–	–
MFA Montenegró (befejezett)	30 000 000	30 000 000	–	–
MFA Észak-Macedónia (befejezett)	80 000 000	80 000 000	–	–
Folyósított Covid19 MFA-kölcsönök összesen	1 035 000 000	1 465 000 000	300 000 000	–
Folyósított MFA-kölcsönök összesen	1 675 000 000	1 665 000 000	7 535 000 000	18 375 000 000

¹⁵ A táblázat nem veszi figyelembe a 2023. április utáni új MFA-műveletekre vonatkozó javaslatokat.